

BROBYGGGARE I ETT UPPDELAT SAMHÄLLE

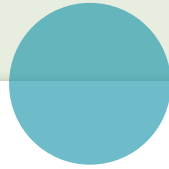
En kartläggning av framväxten
av interreligiösa råd

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2023

Brobyggare i ett uppdelat samhälle. En kartläggning av framväxten av interreligiösa råd. Kvantitativ sammanställning. Kvalitativa intervjuer med politiker, tjänstepersoner, och representanter från samfund.

Forskare: Ann-Catrin Kristianssen, Fil.dr. och lektor, Statskunskap, Örebro universitet

Webb: www.mucf.se



Interreligiösa råd utgör ett unikt forum för dialog mellan myndigheter och samfund

Kommunala interreligiösa råd eller interreligiös samverkan där kommunen är en part kan ha stor betydelse för att på ett nytt sätt arbeta med komplicerade samhällsfrågor. Genom att kommunen samverkar med religiösa samfund skapas en ny kontaktyta och unik mötesplats. Dialog och kommunikation mellan samfunden respektive mellan samfunden och myndigheter bidrar till ökad förståelse och kunskap om både religionsfrihet och offentlig verksamhet. Denna plattform visar sig ha särskilt stor betydelse i händelse av kris, såsom corona-pandemin, och i trygghets- och integrationsfrågor. Plattformen är central för att kommunikation kring viktiga samhällsfrågor både ska nå ut till samfunden och dess medlemmar och in i den kommunala organisationen men det finns utmaningar i mötet mellan den sekulära offentliga verksamheten och samfunden. En risk är att denna kontaktyta blir en envägskommunikation från kommunen och ut men där kommunikationsvägarna in är begränsade.

Kommunala interreligiösa råd som verktyg för social hållbarhet, demokrati och kris

Studiens syfte är att kartlägga framväxten av så kallade interreligiösa råd/dialogforum där kommunen antingen är huvudman eller en part. Det kan röra sig om konkreta råd men det kan också vara andra typer av återkommande interreligiösa möten. Eftersom formen har många olika benämningar kommer de härnäst kallas interreligiösa forum. Studien lägger fokus på att förstå kommuners drivkrafter till att medverka till framväxten av denna typ av forum samt vilka möjligheter och problem som kan uppstå i det arbetet.

Studien visar att dessa forum utgör en unik möjlighet för religiösa samfund att få insyn i, att få diskutera, och att få kunskap om hur centrala samhällsproblem hanteras i offentlig förvaltning. Studien visar vidare att dessa forum också utgör en unik möjlighet för den kommunala verksamheten att förstå religionens betydelse i samhället, hur samfund kan spela en viktig roll i lösningen av svåra samhällsproblem, samt för att förstå hur bemötande av religionsutövning i det offentliga kan upplevas.

Anledningen till varför vissa kommuner väljer att etablera eller delta som part i interreligiösa forum beskrivs av de deltagande i studien som att specifika händelser utlöst behovet av interreligiös dialog, eller att diskussioner om detta förts inom den kommunala verksamheten under lång tid, eller att det skett ett lärande från andra kommuner eller stöttande myndigheter.

Forumet har också något olika fokus beroende på motivet till etableringen. Flera kommuner knyter det interreligiösa forumet till breda demokratifrågor såsom deltagande, synliggörande, och mänskliga rättigheter. I andra kommuner relaterar det interreligiösa forumet till integration och trygghet. Flera av dessa forum är också tydligt kopplade till social hållbarhet. Ytterligare en kategori är de forum som främst etablerats för att vara en del av krisberedskapsarbetet. Om kommunen är sammankallande, sorteras då forumet normalt under dessa typer av förvaltningsenheter. Flera kommuner som etablerat ett forum har också haft ett nära samarbete med Myndigheten för Stöd till Trossamfund (SST) och där finns förutom en allmän kunskap om interreligiösa forum också särskild kompetens kring kris och våldsbejakande extremism.

Studien identifierar flera typer av interreligiös samverkan bland de ca 15 kommuner som har ett forum där kommunen agerar samordnare, sammankallande eller annan typ av partner. Den vanligaste formen är att kommunen agerar samordnare, har en ansvarig tjänsteperson som sammankallar, och att ordförande är en politiker, antingen kommunfullmäktiges eller kommunstyrelsens ordförande alternativt en ordförande i ansvarig nämnd. En annan typ av forum är där kommunen är representerat av en ansvarig tjänsteperson som också agerar som sammankallande. Där finns politiker inte med i rådet. En tredje variant är där nätverket är mer fristående och kommunen finns representerat av

politiker och tjänstepersoner men där sammankallande kan vara andra aktörer eller är en roterande funktion. Alla tre varianter åtföljs av ett antal argument. Ett forum som leds av politiker anses generera en tydligare koppling till inflytande och en signal om forumets betydelse. Ett forum där kommunen representeras av en sammankallande tjänsteperson anses bland annat bidra till mer jämlik dialog men med en kontinuitet genom det kommunala stödet. Ett forum som är mer fristående och där någon annan än kommunen kan vara sammankallande anses liksom den tidigare formen bidra till en känsla av jämlikhet och anses också förstärka den interreligiösa dialogen.

Platsen för forumens möten är antingen enbart i kommunens lokaler eller är roterande mellan olika lokaler. Argumenten för att ha mötena enbart i kommunens lokaler är att det utgör en slags neutralitet och skapar säkerhet för de samfund som upplever en spänning i det interreligiösa mötet. Ett annat argument är att det symboliserar en kontinuitet och forumets betydelse i den kommunala organisationen. Argumenten för att i stället låta platsen för mötena rotera mellan de samfund och organisationer som deltar är att det ytterligare förstärker relationerna och förståelsen mellan samfunden. Det blir också ett tillfälle att uppmärksamma deltagarnas jämlika ställning samt platsernas betydelse i människors liv.

I normalfallet sätts dagordningen av både kommunen och samfunden tillsammans. Vilka frågor som ska diskuteras sätts ofta i samband med forumens möten och slås fast av den sammankallande. Några av forumen har i stället en särskild arbetsgrupp som sätter dagordningen. I några fall samlar sammankallande tjänstepersoner in förslag på frågor. I ytterligare några fall sätts dock dagordningen främst av de kommunala företrädarna. Det senare förfarandet innebär en del risker som diskuteras nedan.

Forumens diskussioner beror främst på vilka som är inbjudna och i vilken mån de är närvarande. De flesta av dessa forum bygger sin inbjudan på de samfund som har rätt till statligt stöd men i några forum bygger inbjudan snarare på oklar tradition. Frågan om vilka som bjuds in är dock något som diskuteras med jämna mellanrum i de flesta forum. Närvaro ses som centralt för dessa forums legitimitet och många av de som deltar i studien är oroliga för att närvaron ibland är alltför låg. Därför pågår ett arbete i många av forumen med att stärka upp relevansen och intresset för att medverka i dessa forum.

På frågan om forumen skulle kunna vara en mer central del i beslutsfattande och/eller agera som remissinstans så råder delade meningar bland de som deltagit i studien. En del anser att den interreligiösa dialogen då kan gå förlorad och det blir en alltför formell samverkan. Andra menar att detta egentligen redan sker genom att kommunala företrädare blir inbjudna för att både berätta om sin verksamhet, men också för att ta med sig de religiösa samfundens frågor och åsikter tillbaka in i den kommunala verksamheten. Att bli en formell kommunal remissinstans ligger då inte alltför långt borta från vissa av forumens nuvarande roll.

Studien identifierar slutligen en rad olika möjligheter och vinster för en kommun att stå som huvudman eller vara delaktig i ett interreligiöst forum.

1. Först och främst kan en stabil och kontinuerlig dialog mellan olika samfund bidra till en större förståelse mellan olika grupper i samhället.
2. För det andra är ett interreligiöst forum en kompletterande kanal för att nå ut med viktig samhällsinformation, vilket har varit särskilt relevant i samband med corona-pandemin, men också kring koranbränningarna och desinformationskampanjen mot Socialtjänsten.
3. För det tredje bidrar ett interreligiöst forum till att öka förståelsen hos kommunala företrädare för vilken plats religiösa frågor har i ett sekulärt samhälle. Ett intressant exempel som nämns av många i studien är vikten av kunskap om religion i offentlig förvaltning i samband med begravning och dödsfall.
4. För det fjärde så bidrar ett interreligiöst forum till att diskutera arbetssätt och lösningar av svåra samhällsproblem, samt att ta sig an och lösa akuta problem.

De medverkande i studien identifierar också risker och saker som kan gå fel när en kommun etablerar eller deltar i ett interreligiöst samverkansforum.

1. Att inbjudan till medverkan blir exkluderande gentemot vissa samfund vilket kan leda till minskad legitimitet.
2. Att kommunala företrädare använder forumet som informationskanal i stället för dialog. Det riskerar att leda till att samfund skickar representanter som är beredda på att enbart lyssna i stället för att diskutera och forma forumen själva. I värsta fall blir forumen irrelevanta för samfunden.
3. Att rädsla och misstänksamhet som kan finnas mellan samfund inte hanteras och diskuteras vilket kan leda till att vissa samfund inte vill vara med.

Ett interreligiöst forum kan spela en stor roll för att överbrygga klyftan mellan det sekulära svenska offentliga samhället och den privata religionsutövningen. Många av de som medverkar i studien uppger att den skarpa uppdelningen mellan den sekulära offentligheten och det privata religionsutövandet är missvisande och leder till att religionens potential som positiv kraft i samhället blir lidande. De efterlyser en uppdaterad syn på religionens roll i samhället utifrån ett mer mångkulturellt och mångreligiöst perspektiv.

Även om corona-pandemin gjorde att många svenska kommuner med planer på att etablera någon form av interreligiös samverkan tillfälligt lade planerna på is, så visar studien att många kommuner har diskuterat den potential den här typen av samverkan kan ha. Svenska kommuner lär ofta av varandra när det gäller nya lösningar och arbetssätt och detta är inte ett undantag. Vikten av att ha en bredd av kommunikationskanaler har aktualiserats av flyktingkrisen 2015, coronapandemin och händelser som koranbränningarna.

Studien visar avslutningsvis att det centrala syftet med forumen inte är att skapa ett nytt beslutsfattande organ utan att fokus ligger på dialog och samverkan. Det finns dock respondenter i studien som menar att dessa forum skulle kunna användas som en slags remissinstans utifrån dess potential som kunskapsproducerande mötesplats.

Så här kan myndigheter, kommuner och regioner använda resultaten av forskningen

Resultaten kan bidra till att ge ett underlag för de kommuner och regioner som har planer på att utveckla interreligiösa forum eller som vill veta mer om för- och nackdelar. Studien synliggör olika organisationsformer för dessa forum, syfte och motiv, sammansättning, målsättning, och innehåll.

Studien och dess publikationer är också ett underlag för att förstå hur kommuner kan nå ut till grupper som annars är svåra att nå. Den ger också en förståelse för hur samfund kan få en väg in i den lokala förvaltningen.

Resultaten kan bidra till att ge bättre förståelse för när forumen riskerar att förstärka ett ”vi-och-dom”-perspektiv – när kommunikationen tenderar att bli ensidig från kommunen och ut och när det finns få kommunikationsvägar åt andra hållet. Flera av forumen visar på dessa tendenser utan att det nödvändigtvis är avsiktligt.

Studien kan också skapa förståelse för de utmaningar som kan finnas i mötet mellan olika samfund och vilket ansvar som också ligger hos de kommuner som har etablerat forum av den här typen att skapa trygghet och säkerhet.

I en del samfund är majoriteten av medlemmarna av någon form av utländsk bakgrund och ofta utrikes födda. Det kan ibland innebära att de bär med sig en konfliktfylld relation till det offentliga. Det behöver också förstås och synliggöras. Om dessa forum lyckas med att skapa en sådan brygga mellan människa och institution så är detta ytterligare en vinst med denna typ av forum.

Ytterligare en utmaning som en kommun behöver ta hänsyn till är att det kan uppfattas som problematiskt om forumen blir alltför byråkratiska samtidigt som det formella arbetet med kallelser, dagordning och protokoll också kan utgöra ett lärande om rutiner och riktlinjer i offentlig förvaltning. Det är dock viktigt att komma ihåg att alltför strikta byråkratiska riktlinjer kring forumens verksamhet kan hämma både närvaro och diskussionernas kvalitet.

Även myndigheter på andra nivåer kan dra lärdomar från projektet och det finns begynnande samarbeten av detta slag på regional nivå. Projektet visar att själva formen har en positiv potential men att forumen inte behöver se likadana ut för att uppnå syftet.

Så här kan ideella organisationer använda resultaten av forskningen

I de interreligiösa forumen som studeras i projektet spelar de religiösa samfundet en huvudroll. Resultaten i studien kan användas på flera sätt av samfundet.

För det första bidrar studien till en förståelse för vilka motiv som finns i offentlig verksamhet, såsom kommuner, för att driva eller delta i interreligiösa forum. Samfundet kan på så sätt identifiera både positiv potential i forumets verksamhet men också utmaningar.

Samfundet kan få en förståelse för det intresse och stöd som finns hos det offentliga att involvera religiösa samfund i diskussionen om viktiga samhällsfrågor.

Samfundet kan genom studiens resultat få inspiration från interreligiös verksamhet som bedrivs i andra kommuner.

Forskningen kan också visa på vilka offentliga kontaktytor som finns öppna och tillgängliga för religiösa samfund.

Studiens resultat ger också exempel på frågor där det finns stor potential för interreligiös samverkan men också frågor som kan skapa konflikt.

Sammantaget visar studiens resultat på vilken positiv roll dessa forum kan spela för en breddad diskussion om centrala samhällsfrågor och samhällsproblem, bland annat rörande krishantering, integration, religionsfrihet, och mänskliga rättigheter. Studien visar på forumets betydelse i samband med händelser som coronapandemin, koranbränningarna, desinformationskampanjer osv. Studien identifierar också centrala frågor där det behövs mer dialog mellan förvaltning och samfund såsom exempelvis begravningar och dödsfall, skolfrågor, socio-ekonomiska frågor osv.

Hur låser man upp den interreligiösa samverkans fulla potential?

Projektets huvudsyfte har varit att kartlägga framväxten av så kallade interreligiösa råd, nätverk, och forum på lokal nivå där kommunen är antingen sammankallande eller en part. Studiens resultat är därför bara en pusselbit i förståelsen av den potential som finns i mötet mellan religiösa samfund och offentlig verksamhet. En mängd nya frågor har väckts av studiens slutsatser.

De interreligiösa råden och nätverken har delvis lite olika ingång och fokus och studien har identifierat minst fem perspektiv som på olika sätt sätter prägel på verksamheten. Det rör social hållbarhet, trygghet, krishantering, integration, och mänskliga rättigheter. De hör ihop på flera sätt men utgör också olika ingångar. De aktuella forumen kan framledes studeras utifrån vart och ett av dessa perspektiv med lite olika resultat.

Eftersom studien främst speglar syfte och mål med dessa forum från kommunernas sida är nästa steg i forskningen att studera vilken betydelse kommunens medverkan har för de enskilda samfunden. Vilka möjligheter öppnas genom att kommunen finns med i ett interreligiöst sammanhang och vilka utmaningar finns i det upplägget?

I relation till detta är det centralt att fortsätta studera organisationsformerna för samverkan men också potentiella negativa effekter, såsom när samverkan riskerar att leda till envägskommunikation. Vilken roll spelar det om politiker leder forumens möten och vilken roll spelar det om forumen i stället är fristående med kommunen som en jämbördig deltagare?

Det är också relevant att fortsätta studera själva forumen som ett slags hybridorganisation och eventuellt också en del av en mer formell remissstruktur. Kan ett forum som detta vara en större del i det underlag på vilket politiska och administrativa beslut kan fattas? Kan forumen utgöra en lokal remissinstans? Där finns olika åsikter och väl värt att studera vidare.

En annan viktig fråga som studien väckt är den om representation och vem som bestämmer vilka som får vara med i denna typ av nätverk. Idag är kriterierna ofta att de medverkande samfunden ska vara berättigade till statligt stöd men kan det vara befogat att bjuda in även andra grupper? Även här råder delade meningar om forumen ska breddas rörande livsåskådning.

De som deltagit i studien menar alla att interreligiös dialog har en stor potential för att skapa större förståelse mellan grupper i samhället. Det går dock inte att komma ifrån att det finns en inbyggd utmaning i att en del samfund uppfattas som en del av majoritetssamhället och därmed får en annan maktposition i samtalet. Det finns även en inbyggd utmaning i samhällets separering mellan det sekulära offentliga och den privata religionsutövningen. Detta behöver också studeras vidare.

Avslutande bygger också förståelsen av potentialen i samverkan mellan kommuner och religiösa samfund på kunskap eller brist på kunskap. Det rör kunskap om vilken roll religion spelar i samhället och på vilket sätt. Det rör sig om kunskap om religionsfrihet men framför allt om samfundens roll som samhällsaktör.

Bakgrund/metodik

Studien består av tre olika delstudier som spelar lite olika roll i projektet som helhet. Projektet inleddes med en systematisk litteraturoversikt för att få grepp om vad vi redan vet om interreligiös dialog där det offentliga också är en part. Litteraturoversikten fokuserade på politik och förvaltning relaterat till interreligiös samverkan och dialog. I denna rapport ges exempel på studier och ska inte ses som heltäckande. Slutsatsen från litteraturoversikten är att det finns en del internationell forskning om interreligiös samverkan och styrning på lokal nivå och att den främst identifierar två olika perspektiv. Å ena sidan identifieras den interreligiösa dialogens positiva inverkan på lokalsamhället och vikten av den direkta kopplingen till politik och förvaltning. Å andra sidan kan styrningen ha negativa effekter på de religiösa samfundens självständighet och där resultatet snarare har varit etablering av en kontrollfunktion i stället för dialog (se exempelvis Griera & Nagel, 2018; Körs & Nagel, 2018).

Forskningen om svenska myndigheters roll i relation till interreligiös samverkan är dock sparsam men det finns intressanta bidrag om religiösa samfunds roll som ett komplement till myndigheters arbete i exempelvis sociala frågor (Se till exempel Elander, Fridolfsson & Gustavsson, 2015). Det finns också en hel del kunskap om polisens arbete och samverkan med religiösa samfund (Se bland annat Larsson, et. al., 2020; Sorgenfrei & Thurfjell m.fl., 2021) samt kartläggningar om religion och offentlig förvaltning (se exempelvis Ericson von Bahr, 2021). En central slutsats i den senare rapporten är att det råder en kunskapsbrist inom offentlig förvaltning rörande religion generellt men också rörande religionsfrihet.

Det finns även en begynnande insamling av kunskap om organiseringen kring interreligiös dialog i det svenska samhället. Det finns en del sådana sammanställningar från samfunden själva (exempelvis Lööv Roos, 2016). I flera publikationer om samarbetet mellan interreligiösa grupper och svenska kommuner (Nordin, 2014, Nordin, 2017) slås bland annat fast att den sekularitet som präglat offentlig verksamhet utmanas av ett behov av att möta ett mångreligiöst samhälle. Kommunerna behöver därför mer kunskap och genom samarbetet med interreligiösa nätverk kan kommunen få det, men samtidigt kontrollera vem som erbjuds en ingång till kommunens verksamhet. Genom en rapport om etableringen av det interreligiösa rådet i Borlänge så får vi mer ingående kännedom om kommunala motiv och intentioner men också samfundens förväntningar (Axelsson m.fl. 2018). I Borlänge finns ambitionen att genom interreligiös dialog skapa ett tryggare samhälle samtidigt som rapporten också identifierar utmaningar, som bland annat handlar om att det kan ta ett tag innan fruktbara former för interreligiös dialog får fäste. Det gäller att ha ett gemensamt fokus och en gemensam målbild i arbetet.

Slutligen pågår en studie av det interkulturella och interreligiösa rådet i Örebro, Sveriges på pappret första kommunala interreligiösa råd. Projektet avslutas under år 2023 och en del av materialet finns även med i det projekt som redovisas här. De preliminära slutsatserna från Örebro-studien stämmer väl överens med slutsatserna i denna rapport och tidigare forskning. Att följa ett interreligiöst råd under längre tid visar att råden och nätverkens diskussioner

väl följer de ämnen som är aktuella i samhällsdebatten. Studien visar också på vikten av ledarskap, gemenskap, och kunskap.

Nästa steg i den studie som rapporteras här var att kartlägga vilka svenska kommuner som etablerat interreligiösa råd eller liknande forum. Det viktigaste kriteriet i den kartläggningen var att kommunen skulle vara involverad som part och att det inte bara rörde relationer med enstaka samfund utan en mer systematisk och kontinuerlig interreligiös samverkan. Den första genomgången gjordes manuellt av svenska kommuners hemsidor. Detta gjordes i ett tidigt skede i projektet för att kunna identifiera hur många kommuner det rör sig om och därmed också hur utformningen av intervjustudien skulle kunna se ut.

Som en kontroll av den manuella genomgången har ett antal frågor också skickats ut till alla Sveriges kommuner. De frågor som ställdes rörde: 1. Om kommunen är huvudman för någon typ av interreligiös samverkan, 2. Om kommunen är part i någon typ av samverkan, och 3. Om nej på båda ovanstående, om kommunen har planer på att etablera eller delta i en sådan typ av samverkan. Över hälften av kommunerna återkopplade och gav en mer dagsaktuell bild och att ytterligare något samarbete uppmärksammades. Denna kontroll gjordes relativt sent i projektet för att fånga upp om någon kommun startat eller avslutat en sådan samverkan under projekttiden, samt om något missats i den första kartläggningen. Det är förstås viktigt att påpeka att det kan finnas forum som inte kommit med i kartläggningen. Följande tabell redogör för de kommuner som finns med studien. I listan finns också kommuner som har haft drivit eller deltagit i interreligiösa forum men som idag har omformulerat sitt deltagande. Utöver de kommuner som studerats finns även andra typer av interreligiösa råd men där samarbetet med kommunen inte är formaliserat. Det finns exempelvis interreligiösa råd i Stockholm och i Göteborg. Det finns interreligiösa nätverk såsom Religionsdialogen i Uddevalla, eller Trygga Järva. Även i Halmstad finns ett begynnande interreligiöst samarbete tillsammans med kommunen men det är i en uppbyggnadsfas. Det finns också kommuner som tidigare haft interreligiösa råd men lagt ned satsningen såsom i Skövde eller som omformulerat till ett bredare civilsamhällsråd såsom i Järfälla.

Kommuner som finns med i studien

Kommun	Benämning	Kommunens roll	År
Boden	Trossamfundsrådet	Politiker ordförande Sammankallande tjänsteperson	2016
Borlänge	Interreligiöst råd	Politiker ordförande Sammankallande tjänsteperson	2017
Borås	Interreligiöst råd	Sammankallande tjänsteperson	2019
Botkyrka	Interreligiöst nätverk	Kommunen medverkar vid behov	2015
Göteborg - Nordost	Interreligiösa rådet Nordost	Sammankallande tjänstepersoner och politisk representation	2018
Helsingborg	Gruppen för religiös dialog	Sammankallande tjänsteperson	ca 2007
Kristianstad	Interreligiöst råd	Politiker ordförande Sammankallande tjänsteperson	2019
Malmö	Interreligiös samverkansgrupp, Coexist	Tidigare sammankallande tjänste- person, idag samverkan i ny form	2012
Motala	Interreligiös samverkansgrupp	Politiker ordförande Sammankallande tjänsteperson	2015
Norrköping	Interreligiöst nätverk	Svenska kyrkan sammankallar Politiker och tjänstepersoner deltar	2014
Nyköping	Interreligiöst råd	Sammankallande tjänsteperson	ca 2018
Södertälje	Interreligiös dialog	Sammankallande tjänsteperson	2022
Umeå	Interreligiöst råd	Politiker ordförande Sammankallande tjänsteperson	2016
Uppsala	Interreligiöst samverkansforum	Politiker ordförande Sammankallande tjänsteperson	2017
Västerås	Interreligiöst råd	Politiker ordförande Sammankallande tjänsteperson	2016
Örebro	Interkulturellt och interreligiöst råd	Politiker ordförande Sammankallande tjänsteperson	2007

Det tredje steget i studien var att genomföra en intervjustudie med relevanta personer i de aktuella kommunerna. Studien har etikprövats av Etikprövningsmyndigheten, dnr. 2022-04044-01. I de kommuner där forumen leds av politiker intervjuades både en politiker, företrädesvis ordförande för forumet, och ansvarig tjänsteperson. I de kommuner där det finns en sammankallande tjänsteperson har denne intervjuats. I den mån det varit möjligt har även politiker intervjuats i dessa kommuner. I fall där kommunen har varit en samverkanspartner men inte sammankallande har en politiker, en tjänsteperson, och en representant för samfund intervjuats.

Sammantaget har 33 intervjuer genomförts med tjänstepersoner, politiker och företrädare för församlingar. Intervjuerna genomfördes i huvudsak under hösten 2022. En intervju har också genomförts med en representant för en statlig myndighet.

- Totalt har 17 intervjuer genomförts med tjänstepersoner på kommunal nivå
- Totalt har 1 intervju gjorts med tjänsteperson på nationell myndighet
- Totalt har 12 intervjuer gjorts med politiker på kommunal nivå
- Totalt har 3 intervjuer gjorts med representant från religiöst samfund.

Intervjuernas har transkriberats ord för ord och analysen har främst skett genom tematisk analys. Alla som deltagit i studien kommer i kommande publikationer att pseudonymiseras, det vill säga kallas politiker 1, politiker 2, tjänsteperson 1, tjänsteperson 2, samfund 1, samfund 2, osv. Samtliga deltagare har givit sitt samtycke till medverkan samt fått information om studiens genomförande och rapportering.

Referenser

- Axelsson, Tomas, Hansson, Ulf & Sedelius, Thomas (2018) *Från privatsak till politisk kraft? Borlänges interreligiösa råd och förväntningar på religion som resurs i lokalsamhället*. Rapport nr. 7, Interkulturellt utvecklingscentrum Dalarna. Högskolan Dalarna.
- Elander, Ingemar, Fridolfsson, Charlotte & Gustavsson, Eva (2015) 'Swedish Muslims and secular society: faith-based engagement and place', *Islam and Muslim-Christian relations*, 26(2):145-163.
- Ericson von Bahr, Vera (2021) *Offentlig sektor i ett mångreligiöst Sverige: en inventering av kunskapsbehoven*. IMS rapportserie nr. 2. Huddinge: Södertörn Högskola.
- Griera & Nagel (2018) 'Interreligious relations and governance of religion in Europe: Introduction', *Social Compass*, Vol. 65(3):301–311.
- Körs, Anna & Nagel, Alexander-Kenneth (2018) 'Local 'formulas of peace': Religious diversity and state-interfaith governance in Germany' *Social Compass*, Vol. 65(3) 346–362.
- Larsson, Göran; Sorgenfrei, Simon & Viklund, Tanja (2020) *Religion, migration och polisiärt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Lööv Roos, Peter (2016) *Svenska kyrkans interreligiösa sammanhang. Översikt och exempel*. Svenska Kyrkan.
- Nordin, Magdalena (2014) 'Interreligiösa gruppers samarbete med kommuner i Sverige', *Politik*, Vol. 17 (4): 37-44.
- Nordin, Magdalena (2017). 'Secularization, Religious Plurality, and Position: Local Inter-Religious Cooperation in Contemporary Sweden', *Social Compass*, Vol.64(3):388-403.
- Sorgenfrei, Simon & Thurffell, David (med flera) (2021) *Mångreligiositet och sekularitet i svenskt polisväsende, vår, skola och offentlig förvaltning – en forskningsöversikt*. IMS rapportserie nr. 1. Huddinge: Södertörns högskola.

Publikationer från projektet

Kristianssen, Ann-Catrin (2021) *Municipal interreligious councils as a democratic innovation? Studying the innovative potential of hybrid organizations in a polarized society*. Konferenspaper presenterat vid Nordiska statsvetarförbundets konferens i Reykjavik (NOPSA), Island, augusti 2021.

Kristianssen, Ann-Catrin (2023, kommande) 'Municipal interreligious councils as a bridge-building tool in a multicultural society'.

Kristianssen, Ann-Catrin (2023, kommande) 'Governing religion. Municipal cooperation with interreligious networks'.

Kortfilm om projektet på Örebro universitets hemsida som en del av Demokratimässan 2021: Hur ska politiker kunna få reda på vad olika människor tycker? <https://www.oru.se/kalendarium/ovriga-evenemang/demokratimassan-2021/demokratins-form-och-innehall/sida-ann-catrin-kristianssen/>. Hämtad 27 februari, 2023.

mucf
Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

